

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler İçin Hazırlanan Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının ve Tasarım Temelli Uygulamaların İncelenmesi¹

Examination of Individualized Lesson Plans and Design-based Applications Prepared for Special Education Students

Sayfa | 1489

Şeyma KÖK KISMETLİ , Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, 2043012011@ogr.usak.edu.tr

İbrahim DELEN , Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, ibrahim.delen@usak.edu.tr

Geliş tarihi - Received: 09 Temmuz 2023
Kabul tarihi - Accepted: 24 Aralık 2023
Yayın tarihi - Published: 28 Aralık 2023

¹ Bu araştırma birinci yazar tarafından, ikinci yazar danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Bu çalışma Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından 14.04.2022 tarih ve 2022-63 karar numarası ile verilen etik kurul izni gerçekleştirilmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Öz. Bu çalışmada, özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenlerin, hazırladıkları bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) konusundaki becerilerinin araştırılması ve BEP düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi ve tasarım temelli uygulamaların BEP’lerde yer alma durumunun değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırma örneklemini Ege bölgesindeki bir ilde özel eğitim sınıflarında görev yapmakta olan özel eğitim öğretmenleri oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında “Öğretmen Bilgi Formu” ve 16 maddeden oluşan BEP Kalitesini Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Öğretmenlerin hazırladıkları BEP’ler doküman analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir ve nitel verilerin nicel verilere dönüştürülerek veri analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğretmenlerin BEP hazırlarken genelleme, amaç/işlevsellik/ önkoşulluluk ve problem davranış maddelerinde zorlandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin tasarım temelli amaçlar belirleyebildiği ancak BEP’inde tasarıma değinen öğretmenlerin BEP puanlarının tasarıma değinmeyen öğretmenlerin puanlarından daha düşük olduğunun görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin katıldığı eğitimlerin ve projelerin de BEP puanlarına olumlu katkısı gözlenmemiştir. BEP konusunda hazırlanacak olan ders içeriklerinin, hizmet içi eğitimlerin ve projelerin çok detaylı bir planlamaya sahip olması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler. *Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı, Tasarım Temelli Uygulamalar, Özel Eğitim.*

Abstract. The goal of this study is to examine the levels of individualized lesson plans (ILP) prepared by teachers working in special education classes. We aimed to examine ILP levels based on various variables, and evaluated the inclusion of design-based practices in ILPs. The sample of the research consists of special education teachers working in a city located in the Aegean region in Türkiye. “Teacher Information Form” and ILP Quality Evaluation Scale was used as data collection tools. ILP Quality Evaluation Scale consists of 16 items. The ILPs prepared by the teachers were evaluated with the document analysis method and data analysis was carried out by transforming the qualitative data into quantitative data. Special education teachers had difficulties in generalization, purpose/functionality/prerequisite and problem behavior section while preparing ILPs. Teachers included design-based learning goals, but the ILP scores of the teachers who included design-based examples in their ILPs are lower than the scores of the teachers who did not include design-based examples. In addition, teachers attending additional training and projects received lower ILP scores. We recommend the courses, professional development programs and projects should consider a careful planning for ILPs.

Keywords. *Individualized Lesson Plans, Design Based Applications, Special Education.*

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Extended Abstract

Introduction. The number of studies considering the practices with individuals with special needs is increasing. Special education could be linked to physical, social, spiritual needs. Providing this education requires teachers contextualize their practices by preparing individualized lesson plans (ILPs). In this study, our first goal is to understand how special education teachers create ILPs and how different variables may have an impact on ILP quality. In addition, we also explored how special education teachers include design based practices in ILPs. The number of design based studies is gradually increasing in special education, but the main target group is high achieving students. Our study aimed to offer a broader look into how design based practices are included in ILPs.

Method. We collected data from a city located in the Western part of Türkiye. Convenience sampling used to reach out to the teachers in this city. During the school visits, 103 special education teachers filled the information form that was created to collect general information about teachers' background characteristics while asking for teachers' previous experience related to projects and design based applications. After completing the information form, teachers were asked to share ILPs. 57 special education teachers shared 119 ILPs.

ILPs were evaluated by individual lesson plan evaluation scale created by Alan (2019). The scale included 16 items scored from zero to two. ILPs were coded by the first author and a faculty member in Special Education department. Researchers coded ILPs shared by 36 teachers. The inter-rater reliability was %84. Researchers organized several discussion meetings to resolve disagreements. Remaining data were coded by the first author.

Findings. Teachers received a very low score from ILP evaluation scale (9,73 over 32). There were only three items in the scale that teachers received an average score higher than one. The lowest score was received from the generalization. All teachers failed to provide information linked to this item. Teachers received the highest score from positive and negative goals.

In our analysis, we found many interesting patterns in teachers' scores. Male teachers had a higher average score compared to female teachers. Teachers received relatively similar scores regarding to their age, department and additional special education courses. As teachers' experience and the time spent with the same special education student increased, their ILP evaluation scores decreased. Interestingly, teachers who did not participate in research projects and teachers who did not mention design based examples received a higher score. Teachers working with students with autism received higher scores compared to teachers working students with cognitive disabilities. Teachers working with students in elementary school received higher scores compared to teachers working students in secondary school.

When we specifically examine the design based applications, 91 of 103 teachers who filled out the teacher information form mentioned design-based applications. It is a positive result presenting that teachers have an awareness related to design based practices. Several design-based projects have been supported in TÜBİTAK 4007 and 4008 programs. The increase in the number of

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

projects (TÜBİTAK 4007-Science Fair Support Program and 4008- Inclusive Practices for Individuals with Special Needs) may be linked to special education teachers' awareness. However, this awareness did not present a complete picture related to design process. While 91 teachers discussed design, 76 teachers did not mention design processes or materials in their responses. In summary, 88 percent of the teachers who filled out the teacher information form emphasized the design, but 74 percent of the teachers did not emphasize the details of the design process. When ILPs were examined, only 62 ILPS included a design related learning goal, while 57 ILPs missed design-based learning goals.

Discussion and Conclusion. Our results raise a concern for future studies. Teachers' scores decreased they worked with the same student for more than a year. In addition, there was a negative relationship between teachers' experience and ILP scores. Our study also revealed that teachers had difficulties in preparing ILP in many different dimensions. In Türkiye, the number of calls supporting special education increased in recent years. However, teachers without project experience have higher ILP scores, and ILPs that did not include design-based applications have higher scores. All these findings reveal that the courses, professional development programs and projects should include a very detailed planning for ILPs. This study pictured the gaps by collecting data from one city. But we hope that the results will be instrumental for future studies to make a detailed planning for ILPs.

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Giriş

Sayfa | 1493

Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP), özel eğitim hizmetlerinden yararlanması kararlaştırılan bireyler için hazırlanan bir plandır. Bu planda bireye sunulacak olan özel eğitim hizmetlerinin kim tarafından, ne zaman, nerede ve hangi süre ile gerçekleştirileceği; bu hizmetlerin hangi amaçlara ulaşmaya hizmet edeceği yer almaktadır (Kargın, 2007). Bireyselleştirilmiş eğitim programı bireyin gelişim özellikleri, var olan eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmalıdır. BEP ayrıca, destek eğitim hizmetlerini de içermektedir. BEP, ayrıntılı değerlendirme sürecinin ardından hazırlanmaktadır. BEP tek bir kişi tarafından hazırlanmamakla birlikte; hizmeti alacak ve hizmeti verecek olan kişilerin ortak bir kararda anlaşması sonucu ortaya çıkan bir sözleşmedir. Özel eğitim öğretmeni, sınıf öğretmeni, psikolog, rehber öğretmen gibi kişiler hizmeti veren kişilerken; özel eğitime ihtiyacı olan birey ve ailesi, hizmeti alacak olan kişilerdir. Kısacası BEP, özel eğitime gereksinim duyan bireyin eğitimden sorumlu tüm kişilerin aktif katılımı ve kararlar üzerinde uzlaşma ile hazırlanmalıdır. Alınan kararları tüm bireyler benimsemelidir (Kargın, 2007).

BEP, yasal bir zorunluluktur ve özel eğitim alanında BEP çalışmalarının sayısı hızla artmaktadır. Özel eğitim ve kaynaştırma uygulamaları yapılan okul ve kurumlarda BEP'in hazırlanması için bir birim kurulmuştur. Bu birimin adı "Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi" dir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2018). Bu birim; okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısı başkanlığında öğrencinin sınıf öğretmeni, rehber öğretmen, bireyin dersine giren alan/branş öğretmenleri, bireyin velisi ve kendisinden oluşur. Görüşlerine başvurmak üzere özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üye Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı hazırlama kuruluna davet edilebilir.

Bireyselleştirilmiş eğitim programını geliştirmek, izlemek ve değerlendirmek BEP geliştirme biriminin görev ve sorumluluklarındandır (Kargın, 2007). Özel eğitime gereksinim duyan bireye sunulacak hizmetlerin yazılı bir doküman haline getirildiği BEP'te bulunması gereken birçok boyut vardır ve öğretmenlerin bu farklı boyutlar hakkında gerekli bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Fakat Çimen Öztürk ve Eratay (2016) orta düzeyde zihinsel yetersizliğe sahip çocukların öğretmenlerinin BEP'teki boyutlar hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Bir diğer çalışmada ise, Avcıoğlu (2011) zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin BEP hazırlarken öğrenci ve öğrenci velisi ile görüşmediğini, öğretmenlerin amaçlara ulaşip ulaşılmadığını değerlendirme konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir.

Ülkemizde BEP konusunda yapılan çalışmalar öğretmenlerin bu konudaki bilgi eksiklerinin yanı sıra ve BEP hazırlama sürecinde görev alan kişilerin görev ve sorumlulukları paylaşmada problemler yaşadığı ortaya koymaktadır (Çıkılı vd., 2020). Ayrıca, Şahin ve Gürler (2018) sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin ve destek eğitim odalarında görev yapmakta olan

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

öğretmenlerin öğrencileri için BEP hazırlamada yaşadıkları güçlükleri belirtmiştir. Bu süreçte yaşanan zorluklar Avcıoğlu'nun (2011) belirttiği gibi birçok kaynaktan gelebilir. Avcıoğlu (2011) zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin BEP hazırlarken öğrencilerin ebeveynleri ile irtibata geçemediklerini; öğrencinin kendisinden ve ebeveynlerinden yeterli derecede görüş almadıklarını bulmuştur ve bu sonuçlara ek olarak öğretmenlerin BEP'in içeriğine yani BEP'te var olması gereken bölümlere dair yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür.

Öğretmenlerin BEP hazırlama noktasında yaşadıkları sorunlara ek olarak, farklı alanlardaki öğretmenler ile yapılan çalışmalarda da BEP hazırlarken öğretmenlerin birlikte çalışmaları noktasında sorunlar ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Demirbilek ve Levent (2020) rehber öğretmenlerin görüşlerine göre branş öğretmenlerinin BEP hazırlamaya yeterli özen göstermediğini düşündüğünü bulmuştur. Ancak, Özcan ve Sarıca'nın (2021) belirttiği gibi hem rehber öğretmenlerin hem de sınıf öğretmenlerinin süreçte yaşadıkları sorunlar benzerdir ve öğretmenler bu sorunları aşabilmek için desteğe ihtiyaç duymaktadır.

Rehber öğretmenler ve sınıf öğretmenleri ile yapılan çalışmaların sayısı artıyor olsa da BEP her alanda hazırlanması gereken ve öğrencilerin farklı alanlardaki becerilerini desteklemesi beklenen bir programdır. Örneğin, Yılmaz ve Batu (2016) bir ilkokulda görev yapmakta olan sınıf, özel eğitim, okul öncesi, rehberlik ve İngilizce öğretmenlerinin BEP ve kaynaştırma uygulamalarına dair görüşlerini incelediğinde ailenin çocuğunun özel gereksinimini kabul edememesinden ötürü yeterli iş birliğinin sağlanmaması, özel eğitime ihtiyacı olan çocuklara karşı normal gelişim gösteren çocukların olumsuz tutumları gibi sorunları belirtmiştir.

Özetle, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitiminin bireyselleştirilmesine yönelik çalışmaların sayısı giderek artmaktadır. Öğretmenlerin BEP hazırlarken karşılaştıkları durumlarının yanı sıra, BEP'in içeriği de önemli bir problem durumu olarak karşımıza çıkmaktadır. Alan (2019) özel eğitim okullarında geliştirilen BEP kalitelerini incelediğinde, öğretmenlerin hazırladıkları BEP'lerin yetersiz düzeyde olduğu, BEP hedeflerinin sayısının fazla olduğu, 1-5 yıl arası özel eğitim tecrübesi bulunan öğretmenlerin oluşturduğu BEP'lerin daha yeterli düzeyde olduğu, bir önceki eğitim-öğretim döneminde aynı öğrenci ile çalışan öğretmenlerin hazırladıkları BEP'lerin düzeylerinin öğrenci ile ilk defa eğitim-öğretime başlayan öğretmenlerin hazırladıkları BEP'lerin daha düşük düzeyde olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin BEP hazırlarken yaşadığı sorunlar da göz önüne alındığında bu çalışmanın ilk amacı özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenlerin, özel eğitime ihtiyacı öğrenciler için hazırladıkları BEP düzeylerinin farklı değişkenler (cinsiyet, yaş, mezun olunan bölüm, mesleki deneyim, özel eğitimde mesleki deneyim, öğrenci ile çalışma süresi, özel eğitim alanında alınan ek eğitimler, proje deneyimi, tasarım örneği içerme, kademe ve engel grupları) açısından belirlenmesi olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin BEP konusundaki becerilerini incelemenin yanı sıra, BEP çalışmaları ile sayıları özel eğitim alanında gelişmekte olan bir alan olan tasarım temelli öğrenmenin BEP'lerde yer alma durumu incelenecektir. Zhang vd.'nin (2020) belirttiği gibi, tasarım temelli öğrenme

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

çalışmalarının çoğu öğrencilerin gelişmekte olduğu bir döneme odaklanmaktadır, ancak bu konuda öğrencilerin özel ihtiyaçlarını inceleyen çalışma sayısı sınırlıdır.

Ülkemizde alanyazın incelendiğinde özel eğitimde son beş yılda 19 adet tasarım temelli çalışma yayınlanmıştır. Bu çalışmalarda en yaygın görülen örneklem grubu üstün ve özel yetenekli öğrencilerdir (Arslan vd. 2019; Barış ve Ecevit, 2019; Bircan ve Köksal, 2020; Kalkan ve Eroğlu, 2017; Nacaroğlu ve Arslan, 2020; Nacaroğlu ve Kızkapan, 2021; Özçelik ve Akgündüz, 2018; Şahin, 2018; Şahin ve Kabasakal, 2018; Şen, 2018; Tiryaki vd., 2021). Diğer yandan özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin katılımcı grubunu oluşturduğu üç çalışma bulunmaktadır (Balçın ve Yıldırım, 2021; Sola Özgüç ve Altın, 2021; Tosun, 2019).

Bunun yanı sıra öğretmenlerin katılımcı grupta yer aldığı dört çalışma bulunmaktadır (Barış, 2019; Bulut, 2019; Şahin, 2021; Tüzün ve Tüysüz, 2018). Öğretmenlerin katılımcı oldukları çalışmalara bakıldığında; bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin katılımcı grubunu oluşturduğu görülmektedir. Özel eğitimde tasarım temelli çalışmalar incelendiğinde katılımcıların öğretmenler olduğu çalışmaların sayısının az olduğu görülmektedir. Özel eğitimde tasarım temelli uygulamaların çoğunluğunda üstün/özel yetenekli öğrenciler ile çalışıldığı görülmektedir. Diğer engel gruplarının katılımcı olduğu çalışmalara az rastlanmaktadır. Buradan hareketle, öğretmenlerin BEP hazırlanma düzeylerinin incelenmesinin yanı sıra özel eğitim sınıflarında tasarım temelli çalışmaların düzeyinin de belirlenmesi hedeflenmektedir. Bu çalışmada özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin öğretmenlerinin tasarım temelli uygulamaları da incelenerek BEP çalışmalarına yeni bir boyut da kazandırılması hedeflenmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada tarama araştırması deseni kullanılmıştır. Tarama araştırması, bir değişkene dair sayısal verilerin toplanması, betimlenmesi ve sunulmasına imkân veren istatistiksel işlemlerdir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014). Olay, kişi ya da nesneyi değiştirme ya da etkileme amacı gütmeyen; var olduğu biçimde ortaya koymak amaçlanmaktadır (Göçen ve Ozan, 2017). Çalışmadaki ana veri kaynağını öğretmenlerin hazırladıkları BEP'ler oluşturmuştur. Öğretmenlerin hazırladıkları BEP'ler doküman analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Sak vd.'nin (2021) belirttiği gibi doküman analizi tek başına bir analiz yöntemi olarak görülebilir ve genelde nitel bir yöntem olarak değerlendiriliyor olsa da verilerin sayısallaştırılması ile nitel verilerin nicel verilere dönüştürülerek veri analizi yapılabilir. Carus ve Ogilvie (2009) ise nitel verilerin nicel verilere dönüştürülmesi ile aynı popülasyon farklı yöntemle verilerin toplanabileceğini belirtmiş ve nitel verilerden nicel kanıtlara ulaşılabilirliğini eklemiştir.

Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'de bir Ege bölgesi ilinde özel eğitim sınıflarında öğrenim görmekte olan özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Araştırma Makalesi / Research Paper

çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılında bu ilde yer alan merkez ve seçilen bir ilçede özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin öğrenim gördüğü özel eğitim sınıflarında görev yapmakta olan özel eğitim öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada çalışma grubunun belirlenmesinde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme; araştırmacılara hız sağlayan, yakın ve ulaşılması kolay durumun seçildiği örnekleme yöntemidir (Kılıç, 2013). İl merkezinde yer alan 23 okul ve ilçede yer alan 5 okul olmak üzere toplam 28 okula ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlere çalışmanın amacı hakkında bir sunum yapılmış ve öğretmenlerin çalışma için hazırlanan öğretmen bilgi formunu doldurmaları istenmiştir.

28 okulda görev yapmakta olan 103 öğretmen araştırmaya katılmayı kabul etmiştir. Bu gönüllü öğretmenler öğretmen bilgi formunu doldurmuştur ve bu öğretmenlerden 57 tanesi öğrencileri için hazırladıkları BEP'leri paylaşmıştır. 57 öğretmenden toplamda 119 BEP toplanmıştır. Bu öğretmenlere yönelik demografik bulgular Tablo 1'de sunulmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunu kadın öğretmenler oluşturmaktadır ve öğretmenlerin büyük çoğunluğu on yıldan az bir deneyime sahiptir ve bazı öğretmenlerin özel eğitimdeki mesleki deneyimleri toplam mesleki deneyimlerinden daha düşüktür.

Tablo 1.

Çalışmaya BEP göndererek katılan öğretmenlere yönelik demografik bulgular*

Değişken	Alt Gruplar	N
Cinsiyet	Kadın	34
	Erkek	23
Yaş	21-29	29
	30-39	19
	40-49	5
	50 ve üzeri	4
Mesleki Deneyim	1-9 yıl	39
	10-19 yıl	12
	20-29 yıl	5
Özel Eğitimde Mesleki Deneyim	1-9 yıl	44
	10-19 yıl	10
	20-29 yıl	3
Eğitim Düzeyi	Önlisans	1
	Lisans	54
	Yüksek Lisans	2
Mezun Olunan Fakülte	Eğitim Fakültesi	52
	Diğer	5
Eğitim Fakültesi Mezunlarının Dağılımı	Özel Eğitim Öğretmenliğine Dahil Olan Bölümler	34
	Sınıf Öğretmenliği	9
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	1

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Araştırma Makalesi / Research Paper

	Branş Öğretmenleri	8
Özel Eğitim Öğretmenliğine Dahil Olan Bölümlerin Dağılımı	Zihin Engelliler Öğretmenliği	30
	Görme Engelliler Öğretmenliği	2
	İşitme Engelliler Öğretmenliği	2
Görev Yapılan Kademe	Okul Öncesi	2
	İlkokul	16
	Ortaokul	23
	Lise	15
Engel Grubu	İşitme Engelli	1
	Hafif Düzey Otizm	1
	Orta-Ağır Düzey Otizm	7
	Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik	29
	Orta-Ağır Düzey Zihinsel Yetersizlik	19
Özel Eğitim Alanında Alınan Ek Eğitimler	Var	18
	Yok	39
Öğrenci ile Çalışma Süresi	0-1 yıl	35
	2-4 yıl	19
Proje Deneyimi	Var	25
	Yok	32
Tasarım Örneği İçerme	Var	44
	Yok	13

*Öğretmenlerin verdiği bilgiler raporlanmıştır. Bazı kategorilerde toplam sayı bu yüzden 57'den düşük olabilir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada araştırmacılar tarafından geliştirilen Öğretmen Bilgi Formu ve Alan tarafından 2019 yılında geliştirilen 16 maddeden oluşan BEPKDÖ veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. BEPKDÖ, "BEP Öğretimsel Bileşenler Alt Ölçeği" ve "BEP Tamamlayıcı Bileşenler Alt Ölçeği" olmak üzere iki alt ölçekten oluşmaktadır. BEPKDÖ'de alınabilecek en yüksek puan 32, en düşük puan ise 0'dır. BEPKDÖ'de var olan maddelerin her biri için puan karşılıkları 0, 1 ve 2 olan ifadeler yer almaktadır. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,78 olarak bulunmuştur. Ölçeği geliştirmiş olan Alan'ın (2019) çalışmasında da ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı benzer şekilde 0,80 olarak hesaplanmıştır.

Öğretmen bilgi formu demografik bilgilerin yanı sıra öğretmenlerin daha önceki proje deneyimleri ve tasarım temelli uygulamalarına yönelik sorular da içermektedir. Bu form özel eğitim alanında ve eğitim programları alanlarında görev yapan akademisyenlerden görüş alarak oluşturulmuştur.

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Verilerin Analizi

Öğretmen Bilgi Formunu 103 öğretmen doldurmuştur. Çalışmanın ikinci basamağında ise 57 öğretmen sınıflarındaki öğrencileri için hazırladıkları BEP'leri göndermişlerdir. 57 öğretmenden toplam 119 BEP toplanmıştır. Bu bölümde BEP ve özel eğitim sınıflarında tasarım temelli uygulamaların analizine ait detaylar sunulmuştur.

BEP Analizi

BEPKDÖ'nün analizinde puanlamada ele alınan her bir madde başlığından 0 puan, 1 puan ya da 2 puan alınabilir (toplam puan minimum 0, maksimum 32'dir). Öğretmenlerden toplanan BEP'ler çalışmanın birinci yazarı ve Özel Eğitim bölümünde görev yapmakta olan bir öğretim üyesi tarafından değerlendirilmiştir. Kodlamada Alan (2019) tarafından tanımlanan tanımlamalar kullanılmıştır. Kodlamanın ilk basamağında 12 öğretmen tarafından gönderilen BEP'ler incelenmiştir ve araştırmacıların kodlamaları kıyaslanmıştır. Daha sonra 24 öğretmen tarafından gönderilen BEP'ler kodlanmıştır. Toplamda öğretmenlerden gönderilen BEP'lerin yüzde 63'ü bir özel eğitim öğretmeni ve özel eğitimde görev yapan bir öğretim üyesi tarafından kodlanmıştır. Araştırmacılar arasındaki uyum yüzde 84 olarak bulunmuştur. Araştırmacılar 36 öğretmenin hazırladığı BEP'i birlikte incelemiş ve farklılıklar üzerinde toplantılar yapılarak anlaşma sağlanmıştır. Bu birlikte kodlama sürecinden sonra, 21 öğretmen tarafından paylaşılan BEP'ler ise çalışmanın ilk yazarı tarafından kodlanmıştır.

BEP kalitesini değerlendirme ölçeğinin (BEPKDÖ) puanlarının dağılımını incelemek için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerine bakılmıştır. Bu çalışmada çarpıklık değeri (skewness=0,092) ve basıklık değeri (kurtosis=-0,296) olarak bulunmuştur. Bu değerler Tabachnick ve Fidell (2013) tarafından normal dağılımın kabul edildiği değerler olarak belirtilmiştir.

Bu çalışmada betimsel ve çıkarımsal istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin analizi SPSS 22 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Cinsiyet, yaş, mezun olunan bölüm, mesleki deneyim, özel eğitimde mesleki deneyim, öğrenci ile çalışma süresi, özel eğitim alanında alınan ek eğitimler, proje deneyimi ve tasarım örneği içerme t-testi ile incelenmiştir. Üç kategorinin yer aldığı kademe ve engel grupları için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Özel Eğitim Sınıflarında Tasarım Temelli Uygulamaların Analizi

Özel eğitim sınıflarında tasarım temelli uygulamaların analizi öğretmen bilgi formunun ve BEP'lerde yer alan tasarım temelli amaçların, derslerin ve alanların analizini içermektedir. Öğretmen bilgi formu ve BEP'lerde yer alan tasarım temelli uygulamalar çalışmanın birinci ve ikinci yazarı tarafından kodlanmıştır. Bu süreçte de Alan (2019) tarafından geliştirilen puanlamaya benzer bir yaklaşım izlenmiştir ve kodlar belirlenmiştir. Tasarım temelli uygulamaların analizinde kodlar üç aşamada oluşturulmuştur. Önce kodlar tanımlanmıştır, daha sonra bu kodlar organize edilmiş ve kodlar arasında ilişkiler belirlenmiştir (Locke vd., 2022). Ayrıca bu kodlar eğitim programları ve özel eğitim bölümünde görev yapmakta öğretim üyeleri tarafından incelenmiştir. Analizlerde her kodlayıcı

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

diğer yazara ait kodlamaları kontrol etmiş ve uyumsuzluklar giderilmiştir. Analizde tasarım örnekleri basamağında dört kod, BEP'lerde tasarım basamağında da dört kod yer almıştır.

Öğretmenlerin tasarım süreçlerine yönelik verdikleri örnekler iki adımda incelenmiştir: 1. Basamak: Öğretmen tasarım örneği sundu/sunmadı. 2. Basamak: Tasarım örneği tasarım süreçlerini içeriyor/içermiyor. Öğretmenlerin tasarım süreçlerine yönelik verdikleri örneklerin analizinde çalışmaya katılan 103 öğretmenin doldurduğu öğretmen bilgi formu incelenmiştir. Bunun yanı sıra, çalışmaya katılan 57 öğretmenin hazırladığı BEP'ler tekrar değerlendirilmiştir. BEP'lerin tekrar değerlendirilmesinde ilk olarak BEP'lerde yer alan amaçlar tasarım temelli amaçlar ve diğer amaçlar olarak kodlanmıştır. Daha sonra tasarım içeren amaçların yer aldığı ders ve akademik alan kodlanmıştır.

Bulgular

BEP Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Öğretmenlerin BEPKDÖ'den aldığı puanların ortalaması 9,73'tür. Öğretmenlerin her maddeden aldığı ortalamalar Tablo 2'de sunulmuştur. En düşük ortalamaya sahip olan madde ise 9. madde olan genellemedir. Bu maddede hiçbir öğretmen puan alamamıştır. Bir diğer düşük puan alınan madde ise 16. madde olan davranış problemleridir. Öğretmenlerin en yüksek puan aldığı madde ise 8. madde olan olumlu ve olumsuz ifadelerdir. Bunu 10. madde zaman ve 3. madde kısa dönemli amaçlardır. Bu üç madde dışında öğretmenlerinin yarısından fazlasının başarılı olduğu tek madde ise 2. madde olan uzun dönemli amaçlardır.

Tablo 2.
Öğretmenlerin her madde için BEP ortalamaları

Madde No	Ortalama Puan	Madde No	Ortalama Puan
1	0,49	9	0
2	1,36	10	1,77
3	1,61	11	0,47
4	0,06	12	0,26
5	0,11	13	0,18
6	0,27	14	0,59
7	0,38	15	0,10
8	1,94	16	0,04

Tablo 3'te yer alan bulgular incelendiğinde test sonuçlarına göre erkek ve kadın öğretmenlerin BEPKDÖ puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur [$t_{(55)}=-1,62, p>,05$].

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kadın öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasının ($\bar{x}=8,95$) erkek öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasından küçük olduğu tespit edilmiştir ($\bar{x}=10,38$).

Tablo 3.
BEPKDÖ puanlarının cinsiyete göre incelenmesi

Cinsiyet	N	\bar{x}	Standart Sapma	T	P
Erkek	23	10,38	3,69	-1,62	,19
Kadın	34	8,95	2,95		

Tablo 4'te yer alan bulgular incelendiğinde 25-29 yaş aralığındaki ve 30 yaş üzerindeki öğretmenlerin BEPKDÖ puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur [$t_{(55)}=,21$, $p>,05$]. 30 yaş üzerindeki öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasının ($\bar{x}=9,43$) 25-29 yaş aralığındaki öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasından küçük olduğu tespit edilmiştir ($\bar{x}=9,62$).

Tablo 4.
BEPKDÖ puanlarının yaşa göre incelenmesi

Yaş	N	\bar{x}	Standart Sapma	T	P
25-29 Yaş	29	9,62	2,89	,21	,22
30 Yaş ve Üzeri	28	9,43	3,75		

Tablo 5'te yer alan bulgular incelendiğinde özel eğitim alanından mezun olan ve diğer bölümlerden mezun olan öğretmenlerin BEPKDÖ puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur [$t_{(55)}=,33$, $p>,05$]. Diğer bölümlerden mezun olan öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasının ($\bar{x}=9,34$) özel eğitim alanından mezun öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasından küçük olduğu tespit edilmiştir ($\bar{x}=9,65$).

Tablo 5.
BEPKDÖ puanlarının mezun olunan bölüme göre incelenmesi

Mezun Olunan Bölüm	N	\bar{x}	Standart Sapma	T	P
Özel Eğitim	34	9,65	3,46	,33	,56
Diğer	23	9,34	3,14		

Tablo 6'da yer alan bulgular incelendiğinde 0-4 yıl aralığında mesleki deneyime sahip ve 5 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip öğretmenlerin BEPKDÖ puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur [$t_{(55)}=1,43$, $p>,05$]. 5 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasının ($\bar{x}=8,95$) 0-4 yıl aralığında mesleki deneyime sahip öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasından küçük olduğu tespit edilmiştir ($\bar{x}=10,23$).

Tablo 6.
BEPKDÖ puanlarının mesleki deneyime göre incelenmesi

Mesleki	N	\bar{x}	Standart Sapma	T	P

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Deneyim					
1-4 Yıl	26	10,23	3,42	1,43	,96
5 Yıl ve Üzeri	30	8,95	3,20		

Tablo 7’de yer alan bulgular incelendiğinde özel eğitim alanında 1-4 yıl aralığında mesleki deneyime sahip ve 5 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip öğretmenlerin BEPKDÖ puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur [$t_{(55)}=,89, p>,05$]. Özel eğitim alanında 5 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasının ($\bar{x}=9,13$) 1-4 yıl aralığında mesleki deneyime sahip öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasından küçük olduğu tespit edilmiştir ($\bar{x}=9,91$).

Tablo 7.

BEPKDÖ puanlarının özel eğitimde mesleki deneyime göre incelenmesi

Özel Eğitimde Mesleki Deneyim	<i>N</i>	\bar{x}	Standart Sapma	<i>T</i>	<i>P</i>
1-4 Yıl	29	9,91	3,30	,89	,48
5 Yıl ve Üzeri	28	9,13	3,33		

Tablo 8’de yer alan bulgular incelendiğinde öğrencileri ile 0-1 yıl ve 2-4 yıl çalışma sürelerine sahip öğretmenlerin BEPKDÖ puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur [$t_{(55)}=1,01, p>,05$]. Öğrencileri ile 2-4 yıl çalışma süresine sahip öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasının ($\bar{x}=8,85$) 0-1 yıl çalışma süresine sahip öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasından küçük olduğu tespit edilmiştir ($\bar{x}=9,80$).

Tablo 8.

BEPKDÖ puanlarının öğrencileri ile çalışma süresine göre incelenmesi

Öğrenci ile Çalışma Süresi	<i>N</i>	\bar{x}	Standart Sapma	<i>T</i>	<i>P</i>
0-1 Yıl	35	9,80	3,43	1,01	,96
2-4 Yıl	20	8,85	3,18		

Tablo 9’da yer alan bulgular incelendiğinde öğretmenlerin özel eğitim alanıyla ilgili ek bir eğitim almaları ya da almamaları BEPKDÖ puanları arasında anlamlı bir fark oluşturmamaktadır [$t_{(55)}=,06, p>,05$]. Ek bir eğitime katılmayan öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasının ($\bar{x}=9,50$) ek bir eğitime katılan öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasından küçük olduğu tespit edilmiştir ($\bar{x}=9,57$).

Tablo 9.

BEPKDÖ puanlarının özel eğitim alanında alınan ek eğitimlere göre incelenmesi

Diğer Eğitim Var	<i>N</i>	\bar{x}	Standart Sapma	<i>T</i>	<i>P</i>
	18	9,57	3,69	,06	,73

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Yok	39	9,50	3,18

Proje deneyimi olan ve olmayan öğretmenlerin BEPKDÖ puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur [$t_{(55)}=-1,62, p>,05$]. Tablo 10'da proje deneyimi olan öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasının ($\bar{x}=8,73$), proje deneyimi olmayan öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasından küçük olduğu tespit edilmiştir ($\bar{x}=10,15$).

Tablo 10.

BEPKDÖ puanlarının proje deneyimine göre incelenmesi

Proje Deneyimi	N	\bar{x}	Standart Sapma	T	P
Var	25	8,73	2,67	-1,62	,13
Yok	32	10,15	3,66		

Öğretmenlerin çalıştığı kademeler temel eğitim (okul öncesi eğitim ve ilkokul), ortaokul ve lise kademeleri olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Bir öğretmen kademesini belirtmediği için bu analize dahil edilmemiştir. Öğretmenlerin puanlarının çalışılan kademe durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulunmuştur [$F_{(2,54)}=1,32, p>,05$]. Tablo 11'de temel eğitim kademesinde çalışan öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=10,59$) ortaokul ($\bar{x}=9,13$) ve lise ($\bar{x}=8,93$) kademelerinde çalışan öğretmenlerin ortalamalarından büyük olduğu görülmektedir.

Tablo 11.

BEPKDÖ puanlarının çalışılan kademeye göre incelenmesi

Kademe	N	\bar{x}	Standart Sapma	F	p	Anlamlı Fark
Temel Eğitim	18	10,59	4,46			
Ortaokul	23	9,13	2,93	1,32	,27	-
Lise	15	8,93	2,02			

Öğrencilerin engel grubu da üç kategoride incelenmiştir ve öğretmenlerin BEPKDÖ puanlarının arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [$F_{(2,54)}=4,20, p<,05$]. Bu analizde engel grubu işitme engelliler olan sadece bir öğretmen olduğu için değerlendirilmeye katılmamıştır. Ayrıca otizm grupları (Hafif Düzey Otizm ve Orta-Ağır Düzey Otizm) aynı kategoride incelenmiştir. Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi uygulanmış ve Tablo 12'de yer alan bulgular incelendiğinde otizmli öğrenciler ile çalışan öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ile hafif düzey zihinsel yetersizlik yaşayan öğrencilerle çalışan öğretmenlerin puanları arasında otizmli öğrenciler ile çalışan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 12.

BEPKDÖ puanlarının engel gruplarına göre incelenmesi

Engel Grubu	N	\bar{x}	S.S.	F	p	Anlamlı Fark
Otizm	8	12,25	4,94			
Hafif Düzey	29	8,61	3,25	4,20	,02	1-2

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Zihinsel			
Yetersizlik			
Ağır Düzey	19	9,70	3,34
Zihinsel			
Yetersizlik			

Sayfa | 1503

Özel Eğitim Sınıflarında Yer Alan Tasarım Temelli Uygulamalar

Araştırmaya katılmayı kabul eden 103 öğretmen, öğretmen bilgi formunda yer alan tasarım temelli öğrenme süreçlerini nasıl desteklediğini sorusunu da yanıtlamıştır. Bu soruya beş öğretmen görüş bildirmemiştir. İki öğretmen tasarıma yönelik süreçleri desteklemediğini belirtmiştir. Beş öğretmen, öğrencilerinin motor ve bilişsel becerilerinin yeterli düzeyde olmadığını ifade ederek tasarım temelli uygulamalar yapamadıklarını ifade etmiştir.

91 öğretmen ise öğrencilerinin tasarım temelli ürün ortaya koymasını desteklediğini belirtmiştir. Öğrencilerinin tasarım temelli ürün çıkarmasını destekleyen öğretmenlerden, yaptıkları uygulamalara dair örnek vermeleri istenmiştir. Bu soruya örnek veren bir öğretmen süreci şu şekilde özetlemiştir: *“Evet destekliyorum. Öğrencilerimin yaş düzeyleri küçük olduğu için ve okuldaki imkanlar dahilinde yapboz, kesme yapıdırma gibi basit etkinlikler yapmaktayız. Yanlış bile yapsalar müdahale etmeden kendileri yapıyorlar. İstedikleri renkleri kullanıyorlar.”* şeklinde kendini ifade etmiştir.

Tasarıma 91 öğretmen değinirken, tasarıma yönelik süreçlere ya da malzemelere 76 öğretmen değinmemiştir. Öğretmen bilgi formunu dolduran öğretmenlerin yüzde 88’i tasarıma vurgu yaparken, öğretmenlerin yüzde 74’ü bu sürece ait detaylara vurgu yapmamıştır. Bu süreci açıklayan öğretmenlerin örneklerinde farklı tasarımların yer aldığı görülmektedir:

“Oyun hamuru üzerinden nesnelere oluşturup oyun içinde kullanmalarını sağlıyoruz. Öykü Oluşturma düzeylerine bağlı olarak sıralama ve öykü kartlarını kullanarak çalışıyoruz. Ancak öncelikli amaç dil gelişimini desteklemek. Çocuklarla farklı sanat etkinlikleri yapıyoruz. Tabaktan balık yapmak süngerden kelebek yapmak gibi.”

“Öğrencilerim ağır düzeyde olduğu için olabildiğince basit materyaller kullanıp zaman zaman tasarım yapmaya çalışıyoruz. TÜBİTAK projemizi örnek verebiliriz. Pet şişe kapaklarından sanatsal çalışmalar yapmıştık. Şu an sınıfta keçeden küçük çanta ve cüzdan yapıyoruz.”

Bu bulgulara ek olarak, Tablo 13’te tasarım örneği içerme durumuna göre BEPKDÖ puanlarının analizi sunulmuştur. Tasarım örneği olan öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasının ($\bar{x}=9,37$) tasarım örneği olmayan öğretmenlerin BEPKDÖ puanları ortalamasından küçük olduğu tespit edilmiştir ($\bar{x}=10,05$).

Tablo 13.

BEPKDÖ puanlarının tasarım örneği içerme durumuna göre incelenmesi

Tasarım Örneği	N	\bar{x}	Standart Sapma(S.S.)	T	P
Var	44	9,37	3,22	-,64	,60

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Yok	13	10,05	3,71

Öğretmenlerin tasarım yönelik görüşleri incelendiğinde tasarıma yönelik detayların eksik olduğu görülmektedir. Bilgi formunu dolduran 103 öğretmenden 57 öğretmen BEP'lerini paylaşmıştır. Bu öğretmenlerden gelen 119 BEP'te yer alan amaçlar incelendiğinde ise 62 BEP'te tasarım içeren amaç varken 57 BEP'te tasarım içeren amaç yoktur. Tasarım içeren amaçların var olduğu BEP'lerde kaç tane amaçta tasarım olduğu incelendiğinde en az 1 amaçta en çok ise 9 amaçta tasarım olduğu görülmektedir. Tasarım içeren amaçların ortalaması ise 2.33'tür. Öğretmenlerin amaçları da özel eğitim sınıflarında farklı tasarımların yer aldığını ortaya koymaktadır. BEP2'de tasarım içeren amaçlar "Üç nesneden oluşan örüntü oluşturur. Teknolojik müzik aletlerini kullanarak müzik yapar. Resim çizme çalışmaları yapar. Boyama çalışmaları yapar. Kesme çalışmaları yapar." şeklinde yer almaktadır. BEP74'te tasarım içeren amaçlar ise "Yoğurma maddeleriyle çalışmalar yapar. Boya malzemeleriyle renkli çalışmalar yapar. Sünger baskısı yapar. Yaprak baskısı yapar. İp baskısı yapar. Patates baskısı yapar." şeklinde sunulmuştur.

Tasarım içeren amaçların hangi ders ya da akademik alan için yazıldığı incelenmiştir. Tasarım içeren amaçların Görsel Sanatlar ve El Becerileri, Türkçe, Matematik, Okuma-Yazma Becerileri, Müzik, Serbest Etkinlikler, Sosyal Beceriler, İletişim Becerileri, Alıcı Dil ve İfade Edici Dil, Müzik ve Oyun, El Sanatları dersleri ya da akademik alanları için yazıldığı görülmüştür.

Tartışma

Özel eğitim; fiziksel, sosyal, ruhsal vb. gelişimlerdeki özelliklerinden dolayı normal gelişim sürecinden farklılık gösteren bireylere, özel olarak yetiştirilmiş görevli ile elverişli mekanlarda özel öğretim yöntemleri ve materyaller ile bireye özgü geliştirilmiş özel programlarla sunulan eğitimidir. Özel eğitimde, tüm bu öğeleri içine alan unsur ise BEP'tir (Alan, 2019). BEP, özel eğitime dair tüm bileşenlerin planlanmasıdır ve özel eğitimin temel ilkelerindedir. BEP özel eğitime ihtiyacı olan bireyin, mevcut performans düzeyini yani zihinsel, duygusal, sosyal ve iletişim basamaklarında gerçekleştirdiklerini göz önüne alarak, ailenin de yer aldığı bir birim tarafından hazırlanan ve edindirilecek davranışların neler olduğunun, bu davranışların kimler tarafından nerede, nasıl, ne kadar sürede, hangi yöntemlerle kazandırılacağına yazıldığı bir programdır (Kargın, 2015). Normal gelişim gösteren bireyler için hazırlanan eğitim programları esnek değildir ve yoğundur. Bu eğitim programlarını özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin takip etmeleri zordur (Yıkılmış, 2013). Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimleri, bireylerin özelliklerine göre düzenlenmelidir. Özel eğitime ihtiyacı olan bireyin özelliklerine göre geliştirilen eğitim faaliyetlerinin daha başarılı ve anlamlı olması beklenmektedir (Akçamete ve Kargın, 1991). Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin özelliklerinin yanında ihtiyaçları da birbirinden farklı olduğu için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması yani eğitimlerinin bireyselleştirilmesi yasal bir zorunluluktur. Bireyselleştirilmiş eğitim programının tanımına bakıldığında BEP'in ifade edilmesinde bireyselleştirme, eğitim, program ve plan sözcüklerinin kullanıldığı; tanımda bu dört temel sözcüğün vurgulandığı görülmektedir. Bireyselleştirme, bir gruptaki tüm öğrencilerin tümünün eğitsel ihtiyaçları yerine yalnızca bir

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Araştırma Makalesi / Research Paper

öğrencinin eğitsel ihtiyaçlarına yanıt vermektedir. Öğretimin bireyselleştirilmesi, öğrencinin öğrenmesindeki tüm etkenleri olumlu ya da olumsuz fark etmeksizin öğrencinin gereksinimlerine ve bireysel hızların uygun bir şekilde ilerlemelerine olanak verecek şekilde yapılandırmaktır (Kargın, 2015). Bu bölümde bulgular önce BEP düzeylerinin farklı değişkenler açısından ele alınması ile incelenecek, daha sonra tasarım temelli uygulamalara yönelik bulgular tartışılacaktır.

Sayfa | 1505

BEP Düzeylerinin İncelenmesi

BEP'in özelliklerine yönelik çalışmaların sayısı artmaktadır ve lisans düzeyinde yapılan çalışmalar incelendiğinde Zihin Engelliler Öğretmenliği programına devam eden lisans öğrencilerinin özel eğitime ihtiyacı olan bir öğrencinin bireysel özelliklerine uygun bir BEP hazırladıkları görülmektedir (Vuran vd., 2017). Ancak öğretmenlerin BEP hazırlama birçok alt boyutta zorlandıkları görülmüştür.

BEPKDÖ'den alınabilecek en yüksek puan 32; en az puan ise 0'dır. BEPKDÖ, puanlamada ele alınan 16 maddeden oluşmaktadır. Araştırmada 57 öğretmenden toplanan 119 BEP BEPKDÖ'ye göre değerlendirilmiştir. Yapılan bu değerlendirme sonucunda öğretmenlerin en zorlandıkları madde başlığının 9. madde olan genelleme maddesi olduğu görülmektedir. Bu maddede hiçbir BEP puan alamamıştır. Öğretmenlerin bir diğer zorlandığı madde ise 4.madde olan amaç/işlevsellik/önkoşulluk ilkesidir. Bu madde özelinde 114 BEP puan alamamıştır. 16. madde olan problem davranış maddesinde 2 puan alan BEP yoktur; 1 puan alan beş BEP vardır; 0 puan alan 114 BEP vardır. Bu durum, öğretmenlerin BEP hazırlarken problem davranışın varlığına ya da yokluğuna ilişkin bilgiye yer vermediklerini; öğretmenlerin bu madde de zorlandıklarını göstermektedir. Bazı maddelerde öğretmenlerin neredeyse tamamının puan alamamış olması öğretmenlerin BEP hazırlama noktasında eksiklerini ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin BEP hazırlama noktasında yaşadıkları sorunları belirten çalışmalara (Demirbilek ve Levent, 2020; Özan ve Sarıca, 2021) ek olarak bu çalışmada BEP'e yönelik alt boyutlarda da çok büyük eksikler olduğu ortaya konulmuştur. Bu eksiklerin yanı sıra, öğretmenlerin puanları farklı değişkenler açısından incelenmiş ve daha önceki çalışmalara benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler neticesinde erkek öğretmenlerin BEPKDÖ puan ortalamasının kadın öğretmenlerin BEPKDÖ puan ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Camadan (2012) yılındaki çalışmasında erkek öğretmen ve öğretmen adaylarının kadın öğretmen ve öğretmen adaylarına göre BEP hazırlamada özyeterliliklerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bir başka çalışmada ise, Şahin ve Gürler (2018) ise destek eğitim odasında görev yapmakta olan erkek öğretmenlerin destek eğitim odasında görev yapmakta olan kadın öğretmenlere göre BEP hazırlamada daha çok güçlük çektiğini belirtmiştir.

Öğretmenlerin BEPKDÖ puanları yaş değişkenine göre incelendiğinde 30 yaş ve üzeri öğretmenlerin BEPKDÖ ortalamalarının 25-29 yaş aralığındaki öğretmenlerin BEPKDÖ ortalamalarından daha düşük olduğu görülmektedir. Bir başka çalışmada, Tike Bafra ve Kargın (2009) 41 yaş ve üzeri öğretmenlerin BEP hazırlama esnasında daha çok zorlandığını bulmuşlardır.

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Öğrenci ile çalışma süresi 0-1 yıl olan öğretmenlerin BEPKDÖ ortalaması çalışma süresi 2-4 yıl olan öğretmenlerin ortalamasından yüksektir. Bu durumun sebebi öğrenciye ilk defa eğitim vermeye başlayan öğretmenin gerçekçi bir eğitsel değerlendirme yapması sonucu daha kaliteli BEP'ler hazırlaması; öğrenci ile daha önce çalışmış ve o öğrenci için daha önce BEP hazırlamış olan öğretmenin öğrenciyi tanıma içgüdüleriyle gerçekçi bir eğitsel değerlendirme yapmaması sonucunda bazı detaylara odaklanmaması olabilir. Bir diğer çalışmada, Alan (2019) öğrenci ile ilk kez eğitim gerçekleştiren öğretmenlerin BEDKDÖ ortalamasının aynı öğrenci ile iki ya da daha fazla yıldır eğitim yapan öğretmenlerin ortalamasından yüksek olduğunu bulmuştur. Öğretmenlerin deneyimleri arttıkça BEP puanları düşmektedir. Bunun yanı sıra, 449 öğretmenin programa bağlılıklarını inceleyen Gürbüz (2021), öğretmenlerin programa bağlılıklarının en yüksek 1-5 yıl deneyim seviyesinde olduğunu ve programa olan bağlılığın yıllar ilerledikçe azaldığını bulmuştur.

Yaş değişkeni bulgusuna benzer şekilde, 1-4 yıl arası mesleki deneyime sahip öğretmenler ile beş yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip öğretmenlerin BEPKDÖ puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ve öğretmenlerin puanları yıllar ilerledikçe düşmektedir. Benzer şekilde, öğretmenlerin özel eğitimdeki deneyimleri arttığında BEP puanları düşmektedir. Çıkılı vd. (2020) öğretmenlerin BEP puanları arasında mesleki deneyim göre farklılaşma olmadığını bulmuştur. Çetin (2004) öğretmenlerin BEP hazırlamasında yaşadıkları güçlüklerin öğretmenlerin alanda çalışma süresine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin yaş ve deneyim puanlarındaki değişim incelendiğinde, öğretmenlerin yeni mezun olduklarında BEP hazırlama süreci ile ilgili bilgilerin ilerleyen yıllarda hizmet içi eğitimler ile desteklenmesi gerektiği söylenebilir. Ancak bu noktada bir diğer dikkat çekici bulgu öğretmenlerin katıldıkları eğitimlerde ve projelerde ortaya çıkmaktadır.

Öğretmenlerin diğer eğitim durumuna göre BEPKDÖ puanları incelendiğinde ek bir eğitim alan öğretmenlerin BEPKDÖ ortalaması ek bir eğitim almayan öğretmenlerin ortalaması ile benzerdir. Buna ek olarak, proje deneyimi olmayan öğretmenlerin BEPKDÖ ortalaması proje deneyimi olan öğretmenlerin ortalamasından yüksektir. Bu bulgular BEP ile ilgili verilen eğitimlerinin içeriğinin çok dikkatli şekilde gözden geçirilmesi gerektiğini ve BEP özelinde projelerin artması gerektiğini ortaya koymaktadır. Çünkü daha önce yapılan çalışmalarda da BEP özelinde benzer bulgular vardır. Örneğin, Tike (2007) hizmet içi eğitime katılmayan öğretmenlerin BEP tutum puanlarının hizmet içi eğitime katılan öğretmenlerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğunu bulmuştur. Tike (2007) ek olarak hizmet içi eğitim süresine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını da incelemiştir. 1-5 gün süre ile hizmet içi eğitime katılan öğretmenlerin puanları altı ve üzeri gün süre ile hizmet içi eğitime katılan öğretmenlerin puanlarından yüksektir. Fakat bu farklılık anlamlı değildir. Daha önce yapılan çalışmaların bulguları ve BEPKDÖ puanları incelendiğinde öğretmenlere verilen eğitimlerde BEP'in nasıl sunulduğu ve öğretmenlerinin BEP oluşturma deneyimlerinin nasıl desteklendiği detaylı planlanmalıdır.

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Öğretmenlerin mezun oldukları bölüme göre BEPKDÖ puanları incelendiğinde, özel eğitim alanından mezun olan öğretmenlerin BEPKDÖ ortalamasının diğer bölümlerden mezun olan öğretmenlerin ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Bu da göstermektedir ki özel eğitim alanından mezun olan öğretmenlerin BEP içeriği ve hazırlama süreci ile ilgili bilgileri ve deneyimleri daha olumludur. Alan yazında bu sonucu destekleyen çalışmalara rastlanmaktadır. Çıkılı vd. (2010) özel eğitim alanından mezun olan öğretmenlerin alan dışı öğretmenlere göre daha az güçlük yaşadığı tespit etmiştir. Yaş, eğitim alma, projelere katılma ve mezun olunan bölüm bulguları birlikte değerlendirildiğinde öğretmenlerin mezun olduktan sonra BEP konusundaki bilgilerinin taze kalması için eğitimlerin ve projelerin bu konuya odaklanmasının ve özel eğitim mezunu olmayan öğretmenler için destek mekanizmalarının artırılmasının önemi ortaya çıkmaktadır.

Öğretmenlerin çalıştıkları kademelere göre BEPKDÖ puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Temel eğitim kademesinde çalışan öğretmenlerin daha yüksek puanlara sahip olduğu bulunmuştur. Alan'ın (2019) çalışmasında da benzer şekilde ilkokulda çalışan öğretmenlerin BEPKDÖ puan ortalaması ortaokul ve lisede çalışan öğretmenlerin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksektir. Ayrıca ortaokulda çalışan öğretmenlerin BEPKDÖ puan ortalaması da lisede çalışan öğretmenlerin ortalamasından anlamlı düzeyde yüksektir.

Öğretmenlerin çalıştığı engel grubuna göre BEPKDÖ puanları incelendiğinde otizmlilerle öğrencilerle çalışan öğretmenlerin BEPKDÖ ortalaması, hafif düzey zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilerle çalışan ve ağır düzey zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilerle çalışan öğretmenlerin ortalamalarından yüksektir. Otizmlilerle çalışan öğretmenlerin puanları ile hafif düzey zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilerle çalışan öğretmenlerin puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir. Ağır düzey zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilerle çalışan öğretmenlerin ortalaması hafif düzey zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilerle çalışan öğretmenlerin ortalamasından yüksektir. Fakat bu fark anlamlı değildir. Özel eğitim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde örneklem grubu üstün ve özel yetenekli öğrencilerin yoğun olarak seçildiği görülmektedir (örneğin Arslan vd. 2019; Barış ve Ecevit, 2019; Bircan ve Köksal, 2020). Farklı ihtiyaç gruplarının araştırmalara dahil edilmesi bu noktada önemlidir. Buna ek olarak, Alan (2019) çalışmasında öğretmenlerin çalıştıkları tanı grupları ve BEPKDÖ toplam puanları arasında anlamlı fark olmadığını tespit etmiştir. Fakat BEPKDÖ ortalamaları BEP Öğretimsel Bileşenler Alt Ölçeğine göre bakıldığında tanı gruplarına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Bu alt ölçek için hafif düzey zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilerle çalışan öğretmenlerin BEPKDÖ toplam puan ortalaması orta düzey zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilerle çalışan öğretmenlerin ve ağır düzey zihinsel yetersizlik-otizm spektrum bozukluğu tanısı olan öğrencilerle çalışan öğretmenlerin toplam puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksektir. Alan çalışmasında ağır düzey zihinsel yetersizlik ve otizm spektrum bozukluğu tanıları birleştirilerek bir tanı grubu haline getirmiştir. Bir diğer alt ölçek olan BEP Tamamlayıcı Bileşenler Alt Ölçeğinde ise BEP Öğretimsel Bileşenler Alt Ölçeğinin tersi bir sonuçla karşılaşmıştır. Hafif düzeyde zihinsel yetersizlik yaşayan öğrencilerle çalışan öğretmenlerin BEPKDÖ toplam puan ortalaması orta düzey zihinsel yetersizlik yaşayan öğrencilerle çalışan öğretmenlerin toplam puan ortalamasından ve ağır düzey

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

zihinsel yetersizlik- otizm spektrum bozukluğu tanısı olan öğrencilerle çalışan öğretmenlerin toplam puan ortalamasından anlamlı düzeyde düşüktür.

Tüm bulgular bir arada değerlendirildiğinde, öğretmenler arasında ders çalışması (lesson study) gibi bir model kullanılarak öğretmenler arasında etkileşimin artmasının uygulamalarda yer alan eksiklerin öğretmenler tarafından da görülmesine fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Ders çalışması (lesson study) öğretmenlerin hazırladıkları planların gözlenmesini, tartışılmasını, gözden geçirilip yeniden düzenlenmesini desteklemektedir (Murata, 2011) ve ülkemizde de bu modelin uygulanmasının öğretmen eğitiminde farkındalık düzeyini olumlu etkileyeceğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Güner ve Akyüz, 2017).

Özel Eğitim Sınıflarında Tasarım Temelli Uygulamaların İncelenmesi

Çalışmada ön bilgi formunu dolduran 103 öğretmenden 91'i tasarım temelli uygulamalara değinmiştir. Öğretmenlerin bu konuda bir farkındalığının olması olumludur. Bu farkındalığın oluşmasında TÜBİTAK 4007 (Bilim Şenlikleri Destekleme Programı) ve 4008 (Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Kapsayıcı Toplum Uygulamaları) programlarının etkili olduğu söylenebilir. Bu programlarda birçok tasarım temelli proje desteklenmiştir. Ancak, bu farkındalığın tasarımın temel özelliklerine odaklanma noktasında eksik kaldığı görülmektedir. 76 öğretmen tasarıma yönelik süreçlere ya da malzemelere değinmemiştir.

Öğretmenlerin BEP'leri incelendiğinde öğretmenlerin tasarım temelli amaçlar belirleyebildiği ancak BEP'inde tasarıma değinen öğretmenlerin BEPKDÖ puanlarının tasarıma değinmeyen öğretmenlerin puanlarından daha düşük olduğu görülmüştür. Bu da öğretmenlerin sahip olduğu farkındalığın BEP'lere taşınmadığını göstermektedir. Son yıllarda üstün ve özel yetenekli öğrenciler (Arslan vd. 2019; Barış ve Ecevit, 2019; Bircan ve Köksal, 2020; Ceylan vd. 2018; Kalkan ve Eroğlu, 2017; Nacaroğlu ve Arslan, 2020; Nacaroğlu ve Kızıkan, 2021; Özçelik ve Akgündüz, 2018; Şahin, 2018; Şahin ve Kabasakal, 2018; Şen, 2018; Tiryaki vd., 2021) ile yapılan tasarım temelli çalışmaların sayısı artmaktadır. Ancak öğretmenlerin bu tasarım temelli çalışmalarının BEP'lerde nasıl yer alması gerektiğine yönelik destek alması gerektiği düşünülmektedir.

Öneriler

Öğretmenlerin BEP hazırlama noktasında birçok boyutta zorlandığını ortaya çıkaran bu çalışmada, öğretmenlerin mesleki deneyimleri arttıkça BEP puanlarının düşmesi hizmet içi eğitim programlarının önemini arttırmaktadır. Öğretmenlere düzenli olarak BEP konusunda eğitim verilmesi önemlidir ve öğretmenlerin BEP konusunda yeterlikleri desteklenmelidir. Öğretmenlerin bazı maddelerde puan alamamış olması bu konudaki yetkinlerin çok detaylı ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Eğitimlerde özel eğitim mezunu olmayan öğretmenlerin de katılımının desteklenerek, özel eğitim mezunu olan ve olmayan öğretmenler arasındaki farkın giderilmesi sağlanabilir. Öğretmenler kendi aralarında çalışma grupları oluşturarak da birbirlerinin hazırladıkları BEP'lerin

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1489-1512.*

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.

Araştırma Makalesi / Research Paper

güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirebilirler. Okul içinde ve okullar arası oluşturulacak olan öğrenme toplulukları öğretmenlerin birbirlerinin deneyimlerinden faydalanmasına destek olabilir. Bunun yanı sıra, farklı engel gruplarındaki öğretmenlerin puanlarının farklılaşması, BEP konusunda farklı ihtiyaç alanlarına ayrı ayrı planlama yapılmasının gerekliliğini göstermektedir. Özel eğitim çalışmalarının belli alanlara yoğunlaştığı düşünüldüğünde, BEP konusunda yapılacak çalışmaların farklı ihtiyaç gruplarını desteklemeleri önemlidir. Ülkemizde son yıllarda özel eğitimi destekleyen proje çağrılarının sayısı artmaktadır (örneğin; TÜBİTAK 4008). Ancak öğretmenlerin ek eğitim almaları puanlarında anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Proje deneyimi olmayan öğretmenlerin BEP puanları daha yüksektir ve tasarım temelli uygulamaları içermeyen BEP'ler daha yüksek puanlar almıştır. Bu bulgular incelendiğinde verilen eğitimlerin/hazırlanacak projelerin çok detaylı planlanması gerektiğinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu konuda BEP'de yer alabilecek farklı uygulamaların (örneğin tasarım temelli öğrenme) artması için disiplinlerarası bir bakış açısı ile farklı alanlardan uzmanların projelerde bir araya gelmesi önemlidir. Sadece bir il özelinde farklı okullara gidilerek BEP hazırlama noktasındaki sorunları ortaya çıkaran bu çalışmamızın daha geniş kapsamlı olarak yapılacak çalışmalara öncülük olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akçamete, G. Ve Kargın, T. (1991). Bireyselleştirilmiş eğitim programı: İşitme engelliler ve okuma. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(1), 151-160.
- Akkaya, G. Ve Ertekin, P. (Edt.). (2018). Özel yetenekli öğrencilerin bilim, teknoloji, mühendislik, matematik (STEM) eğitimine yönelik tutumları. *International congress on gifted and talented education inaugural speech*.
- Alan, Ş. (2019). *Özel eğitim okullarında geliştirilmiş olan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (BEP) kalitelerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Arslan, H., Ozan-Leymun, Ş. Ve Odabaşı, H.F. (2019). Çocukların dünyalarını geliştirme eğitimi (ÇDGE) yaklaşımının bilim ve sanat merkezlerinde uygulanabilme durumu. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 9(2).
- Avcıoğlu, H. (2011). Zihin Engelliler Sınıf Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlamaya İlişkin Görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 12(01), 39-56.
- Balçın, M.D. ve Yıldırım, M. (2021). Kaynaştırma Öğrencilerinin Fen Bilimleri Dersi STEM Çalışmalarının Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 22(2), 307-341.
- Barış, N. (2019). *BİLSEM'de görev yapan fen bilimleri ve matematik öğretmenlerinin STEM eğitim uygulamalarının araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Barış, N. Ve Ecevit, T. (2019). Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde STEM uygulamaları. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 13(1), 217-233.
- Bircan, M. A. Ve Köksal, Ç. (2020). Özel yetenekli öğrencilerin STEM tutumlarının ve STEM kariyer ilgilerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Primary Education*, 5(1), 16-32.
- Bulut, M. (2019). *Bilim ve sanat merkezlerinde STEM uygulaması ve öğretmenlerin STEM uygulaması hakkındaki görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Butgel Tunalı, S., Gözü, Ö. Ve Özen, G. (2016). Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılması "Karma araştırma yöntemi". *Kurgu*, 24(2), 106-112.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(2), 1489-1512.

DOI. 10.51460/baed.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Camadan, F. (2012). Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine ve BEP hazırlamaya ilişkin öz-yeterliliklerinin belirlenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 128-138.

Carus, A. W., & Ogilvie, S. (2009). Turning qualitative into quantitative evidence: a well-used method made explicit 1. *The Economic History Review*, 62(4), 893-925.

Ceylan, Ö., Ermiş, G., & Yıldız, G. (2018). Özel yetenekli öğrencilerin bilim, teknoloji, mühendislik, matematik (STEM) eğitimine yönelik tutumları. In *CONGRESS PROCEEDINGS (FULL TEXT PAPER)* (p. 64).

Çetin, Ç. (2004). Özel eğitim alanında çalışmakta olan farklı meslek grubundaki eğitimcilerin yaşadığı güçlüklerin belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(01).

Çıkılı, Y., Gönen, A., Aslan Bağcı, Ö. & Kaynar, H. (2020). Özel Eğitim Alanında Görev Yapan Öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlama Konusunda Yaşadıkları Güçlükler. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(10). Year Special Issue, 5121-5148.

Çimen Öztürk, C. Ve Eratay, E. (2016). Eğitim Uygulama Okuluna Devam Eden Zihin Engelli Öğrencilerin Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hakkında Görüşlerinin Belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 145-159.

Demirbilek, M. Ve Levent, F. (2020). Kaynaştırma Sınıflarında Özel Eğitim Alan Öğrencilere Yönelik Öğretmen Davranışlarına İlişkin Rehberlik Öğretmenlerinin Görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 21 (3), 479-511.

Eker, M. (2019). *Bilim sanat merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik eğitimi algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Isparta.

Eryılmaz, S. Ve Uluyol, Ç. (2015). 21. Yüzyıl becerileri ışığında FATİH projesi değerlendirmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 209-229.

Evyapan, G. (2020). *Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin öz-yeterlilik algı düzeyleri ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkındaki görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

Göçen, G., & Okur, A. (2017). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazılı Anlatımlarındaki Sözcüklerin Kullanım Sıklığı. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 119-136. <https://doi.org/10.17556/erziefd.336484>

Güner, P., & Akçüz, D. (2017). Ders imcesi (lesson study) mesleki gelişim modeli: Öğretmen adaylarının fark etme becerilerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 16(2), 428-452.

Gürbüz, Ş. (2021). *Öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzeyleri ve öğretim programına bağlılık durumları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.

Hacıoğlu, Y., Yamak, H. Ve Kavak, N. (2016). Mühendislik tasarım temelli fen eğitimi ile ilgili öğretmen görüşleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(3), 807-830.

İlik, Ş.Ş. ve Sarı, H. (2018). Öğretmenler için bireyselleştirilmiş eğitim programı yeterlik ölçeği (ÖBEPYÖ): Ölçek geliştirme çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 1467-1483.

Kalkan, Ç. Ve Eroğlu, S. (2017). Destek eğitim odalarında üstün/özel yetenekli öğrenciler için STEM materyallerine dayalı örnek etkinliklerin tasarlanması. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 4(2), 36-46.

Karakurt, N. (2020). *Öğretmen adaylarının bireyselleştirilmiş eğitim programına yönelik öz yeterliliklerini belirleme ölçeği geliştirme ve uygulama çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.

Kargın, T. (2015). Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlama ve öğretimin bireyselleştirilmesi. Diken, İ. H. (Ed.) *Özel eğitim* (s. 59-88). Ankara: Pegem Akademi.

Kargın, T. (2007). Eğitsel Değerlendirme ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Süreci. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 8(01), 1-15.

Kılıç, S. (2013). Örneklem yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3 (1), 44-6.

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(2), 1489-1512.

DOI. 10.51460/baebd.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Locke, K., Feldman, M., & Golden-Biddle, K. (2022). Coding practices and iterativity: Beyond templates for analyzing qualitative data. *Organizational research methods, 25(2)*, 262-284.
- Meral, B.F. ve Bilgiç, E. (2012). Kaynaştırmada Öğretmen Yeterliği Ölçeği'nin Türkçe uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Human Sciences [Online]. (9)2*, 253-263.
- Mete, P., Çapraz, C. Ve Yıldırım, A. (2017). Zihinsel yetersizliğe sahip öğrenciler için fen eğitimi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(1)*, 289-304.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018). *Fen Bilimleri Dersi (İlkokul ve Ortaokul 3,4,5,6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı*. MEB: Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018). *Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler İçin Görsel Sanatlar Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıf) Öğretim Programı*. MEB: Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. MEB: Ankara.
- Murata, A. (2011). Introduction: conceptual overview of lesson study. in Hart, L.C., Alston, A.S. and Murata, A. (Eds), *Lesson Study Research and Practice in Mathematics Education*, Springer, New York, NY, pp. 13-24.
- Nacaroğlu, O. ve Arslan, M. (2020). Özel yetenekli öğrencilerin mühendislik algılarının çiz-yaz-anlat tekniği kullanılarak incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi, 21(1)*, 112 – 128.
- Nacaroğlu, O. ve Kızkapan, O. (2021). Özel yetenekli öğrencilerin STEM tutumları ve 21. yüzyıl becerilerine sahip olma düzeyleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 25(2)*, 425-442.
- Özan, S., & Sarıca, A. D. (2021). Bireyselleştirilmiş eğitim programı: Sınıf ve rehberlik öğretmenlerinin deneyimleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 22(1)*, 147-174. doi: 10.21565/ozelegitimdergisi.664973
- Özaydın, E. (2022). Pazarlama çalışanlarının bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 17(2)*, 150-159.
- Özçelik, A. Ve Akgündüz, D. (2018). Üstün/özel yetenekli öğrencilerle yapılan okul dışı STEM eğitiminin değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(2)*, 334-351.
- Sak, R., Şahin-Sak, İ. T., Öneren-Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 4(1)*, 227-256.
- Seren, S. (2019). *Üstün yetenekli öğrencilerle STEM etkinliklerinin tasarlanması ve STEM etkinliklerinde 3 boyutlu teknolojilerin kullanılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Sola-Özgüç, C. ve Altın, D. (2021). Otizm spektrum bozukluğu olan bir öğrenciye blok tabanlı kodlama öğretim süreci. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, Online First.
- Söğüt, D. A. & Deniz, S. (2018). Sınıf Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlamada Karşılaştıkları Güçlükler ve Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20 (2)*, 423-443.
- Şahin, E. (2021). Bilim ve sanat merkezi öğretmelerinin STEM eğitim yaklaşımı hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies, 8 (2)*.
- Şahin, E. (2018). Üstün/özel yetenekli öğrencilerin STEM eğitim yaklaşımına ve bir STEM materyali olarak Algodoo'ya yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi, 12(26)*, 311-329.
- Şahin, A. ve Gürler, B. (2018). Destek Eğitim Odasında ve Kaynaştırma Ortamlarında Çalışan Öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Sürecinde Yaşadıkları Güçlüklerin Belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (29)*, 594-625.
- Şahin, E. ve Kabasakal, V. (2018). STEM eğitim yaklaşımında dinamik matematik programlarının (Geogebra) kullanımına yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(18)*, 55-62.
- Şen, C. (2018). *Mühendislik tasarımı odaklı bütünlük STEM etkinliklerinde üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin kullandığı beceriler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2)*, 1489-1512.

DOI. 10.51460/baed.1324524

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1489-1512.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics (Sixth edition). United States: Pearson Education.

Tike, L. (2007). *Sınıf öğretmenleri, rehber ve öğretmenler ve RAM çalışanlarının bireyselleştirilmiş eğitim programları hazırlama sürecine ilişkin tutumları ve karşılaşılabilecekleri güçlüklerin belirlenmesi* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Tike Bafra, L., & Kargin, T. (2009). Investigating the Attitudes of Elementary School Teachers, School Psychologists and Guidance Research Center Personnel on the Process of Preparing the Individualized Educational Program and Challenges Faced During the Related Process. *Educational Sciences: Theory and Practice, 9*(4), 1959-1972.

Tiryaki, A., Yaman, Y. Ve Çakıroğlu, Ö. (2021). Özel yeteneklilerde STEM uygulamaları: Tutum ve yaratıcılık üzerine nitel bir çalışma. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 43*, 1-24.

Tosun, İ.E. (2019). *Özel eğitime gereksinim duyan bireylere yönelik bilgisayar destekli STEM eğitiminin etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Tüzün, Ü.N. ve Tüysüz, M. (2018). Özel yetenekli bireylerin öğretmenleri için STEAM eğitimi. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi, 8*(1), 16-32.

Vuran, S., Bozkuş-genç, G. ve Sani-bozkurt, S. (2017). İş birliği ile Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Süreci: Durum Çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 18* (02), 165-184.

Yağar, F. ve Dökme, S. (2018). NİTELİKSEL ARAŞTIRMALARIN PLANLANMASI: ARAŞTIRMA SORULARI, ÖRNEKLEM SEÇİMİ, GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi, 3* (3), 1-9.

Yıkılmış, A. (2013). Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (BEP) hazırlanması. Vuran S. (Ed.) *Özel eğitim* (s. 112-128). Ankara: Maya Akademi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, M. F. (2013). Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının (BEP) Uygulanmasında İlköğretim Kurumlarında Görev Yapan Yöneticilerin Karşılaştıkları Engellerin İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Yılmaz, E., ve Batu, E. S. (2016). Farklı branştan ilköğretim öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, yasal düzenlemeler ve kaynaştırma uygulamaları hakkındaki görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 17*(3), 247-268.

Zhang, F., Markopoulos, P., & Bekker, T. (2020). Children's emotions in design-based learning: A systematic review. *Journal of Science Education and Technology, 29*, 459-481.

Kök Kismetli, Ş., Delen, İ. (2023). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ve tasarım temelli uygulamaların incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14*(2), 1489-1512.

DOI. 10.51460/baebd.1324524